

HÁRMAS - KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 30 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:
C SERNUS MIHÁLY
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi u. 22sz.

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

AZ ÚJÉV HAJNALÁN

Az 1940. év sirjába hanyatlott. Értéke a történelem mérlegére kerül. De már most is látható, hogy eseményekben, megpróbáltatásokban és eredményekben gazdag esztendő áll az ország mögött és a mi vármegyénk mindezekből az átlagoe felül részesült.

Az országgyarapítás érdekében teljesített történelmi erőfeszítéseinket olyan körülmények között végeztük el, amikor egyéb események is éppen elég problémát vetettek fel megoldásra. Egy égő Európának kellős-közepén — 1940. telén — évtizedek óta nem tapasztalt kemény tél köszöntött reánk. Ezt követte az árvíz és a belvizek pusztítása. Vetőmagakciók, a vetés munkálatainak biztosítása, a belvizekkel egész éven át való küszködés, a hajléktalanokról való gondoskodás, majd a mozgósítás jelentette számunkra a beköszöntött tavasz rendkívüli gondjait. Mindezek után következett el reánk katasztrófaiisan rossz termésével a nyár, az aratás, amelynek zavartalan biztosítása és a betakarítás, legalább is annyi álmatlan éjszakát jelentett a felelős vezetőknek, mint amennyi verejtéket a közvetlenül érdekelteknek. Határszéli községeinknek honvédelmi szempontokból való időleges kiürítése, stb. m. z már mind csak halvány nyári emlékek, a dicsőséges országgyarapításnak fényében. Az ismét példátlanul nedves őszben megint a vetés biztosítása, majd újabb jelentős vetőmagakció, a belvizek folytán összedőlő házak helyén 1000 új ház felépítése, leszerelő honvédeinknek a polgári életbe való zavartalan visszahelyezése, részükre munkaalkalomnak mindenáron való biztosítása, azoknak pedig akik a legutóbbi napokig is önhibájukon kívül nem tudtak munkaalkalomhoz jutni, munkadíj előleghez való juttatása, — nem csekély kormányzati feladatok megoldását jelentette. Így következett el megint a tél is, a többek között a tüzelőanyag kérdésének a godjával. Itt Békésvármegyében ahol nagyobb kiterjedésű erdőket nélkülözünk, e téren jóformán telje-

sdn importra szorulunk, miért is ez a kérdés itt eleinte súlyosabbnak látszott. Nyugodt, lelkiismerettel állithatom, hogy amint odafele az illetékes kormánytényezők, úgy idelel mi is minden lehetőt elköveitünk; még akkor is, ha sokszor lehetetlennek látszott, — a hiányok enyhítésére. A kezdetben levő fennakadások okai közismertek. A' kellő fiamennyiségek bár kitermelve fekdüdtek fönt a hegyeken az erdőkben, az elmúlt tél, tavasz, nyár és ősz abnormális hó, majd esőmenyisége a hegyi utakat nagyaláltalában olyan járhatatlanná tette, hogy ott ahol máskor két ló vontatott le egy rakomány fát, ott ez évben sokszor hat ló is kevésnek bizonyult. Mindezt talán magam sem hittem volna, hogy így van, ha nem a saját szememmel láttam volna fönt a Mátrában. Persze ennek a fuvarozásnak is, — az ugynevezett vasutakhoz való megközelítésnek — a legnagyobb részben abban az időben kellett volna megtörténni, amikor a mozgósítás ott is csak úgy mint itt minálunk, minden épkézláb embert, ee igavonó jószágot is, egyéb kötelességeknek a teljesítésére szólított el. Ma már ezek az akadályok is legnagyobb részben elhárítottak és a termelés, illetve a szállítás utólérte a fogyasztást és ha talán még itt-ott valamit kell is e téren nélkülözni, — csak úgy mint esetleg más téren, bármilyen más vonatkozásban, — az ilyen csekélyesség ma el kell, hogy törpüljön, az ország és világ egyéb eseményeinek a tükrében.

Amerika az ő semlegességének egészen speciális fajtájú értelmezése következtében mind aktívabb tényezőjévé válik a szemünk láttára folyó élet-halál harcnak. Ez a körülmény pedig azt kizsere ma még teljesen illuzórikussá tesz minden olyan találgatást, amelyik a világ sóvárogva várt megbékélésének időpontját szeretné meghatározni. A háboru végének az időpontja ma még beláthatatlan és az ut addig talán még nagyon hosszú. Ebben a világ-konstellációban a magyar

kormány békés politikáját ország-világ látja és azt értékeli, avagy mérhetetlen történelmi jelentőségében felfogni csak az nem tudja, akit politikai vakbájjal, sőtét gonoszsággal, avagy abszolút tudatlansággal vert meg az Isten. Mineen józan magyar embernek tisztában kell lennie avval — mert hiszen ez nem titok és nincsen rajta takargatni való — hogy országunk egy háborut viselő világnak a kellős-közepén, a hadviselésnek minden súlyos következményét magától értedődően és éppen olyan természetesen viseli, mint ahogyan azt ma az egész világnak valamilyen többi országa is viseli, lemondásban, megpróbáltatásban, termelésben, beszerzésben, értékesítésben, anyagellátásban, behozatalban és kivitelben. Az egyetlen, amiből Isten kegyelméből és kormányzatunk bölcsességéből kimaradni módunkban állott és amiből éppen ezért kívül állunk, — az a fegyveres hadviselés, a vérontás és a pusztulás.

Tudnivaló az is, hogy minden mozgósítás lényegesen több fogyasztást jelent a normálisnál és nem árt, ha egy nagykoru nemzet nagykoru polgárai azt is tudják, hogy a jelenlegi minden tekintetben magas színvonalra való felkészültségünk az időközben beállott nagyobb szükségletek folytán, több milliárdba került és sokkal hamarabb valósult meg, mint ahogyan az eredetileg elgondolatott. A világpolitikai helyzet adta természetes nehézségeken kívül, még különös gondot jelent számunkra, hogy mezőgazdálkodásunknak minden létező igazatában évtizedekre visszamenőleg nem volt olyan rossz termés, mint 1940-ben. Hogy egy tulnyomó részében agrárius országban ennek milyen óriási jelentősége van, — azt hiszem ezt mindenki beláthatja. Pénzügyi költségvetésünk az ország teherbíró képességének a szélső határán mozog és hogy az abban felsorolt bevételeket mind el is érheszük, annak nélkülözhetetlen szükségessége az összes gazdasági ágakban a termelés fokozása és a termelés jövedelmezőbbé tétele, mert csak is így állhatnak elő a közterhek fedezésére szolgáló bevételek. A mai nemzetkö-

zi viszonyok között, a háboruban tényleg résztvevő, valamint az azonkívül álló országokban is, a küzdelem sikeres befejezése nemcsak a fegyvereken, de nagymértékben a gazdasági felkészültségen, a gazdasági erő kifejtésén és az országokban levő renden és nyugalmon alapul. A minap mondotta valahol egyik beszédében a Miniszterelnök Úr, hogy csakis gazdaságilag erős ország fejlődhet szociális téren és viszont, csakis széles szociális alapokon épülhet fel és állhat meg egy életerős gazdasági rend. E bölcs megállapítás összefüggéseiben van az a helyes egyensúly, amelyet, ha elveszítünk, úgy minden bizonytalansággal csakis lefele eshetnének.

Amikor tehát valaki ma kormányzatunk politikáját kritizálja és azt tehetetlenséggel, vagy megállással vádolva nem veszi észre annak nyugodt és biztos előrehaladását, a körülöttünk levő világnak száguldozásában, akkor mindenekelőtt az illető saját maga vonja le minden gyorsabb haladásnak a természetes konzekvenciáját és tessék jópéldával elöljárni, áldozatos lemondással, feltétlenül lényegesen több és megerőltetettebb munkával, fel-emelt adózással, leszállított fizetéssel és számolni az élet megdrágításával. Mert mindez feltétlenül kell hozzá! Mert csak úgy, a papírra odavetett cifra és tetszetős ellenzéki programpontokkal, vagy olykor elhangzó színes beszédekkel, egy országot nagygyá, gazdaggá, virágzóvá és boldoggá tenni, még nem lehet.

Az előttünk álló esztendőben külpolitikánknak a barátaink mellett való megmásíthatatlan meghatározottságán kívül a magyar kormányzatnak belső országépítő munkássága is töretlenül halad előre, a keresztény, népies és mindenekfelett magyar politika útján. Annak a biztos előrehaladásnak az útján járunk, amelynek kiindulási pontja Szegeden, jelenlegi állomása pedig Zágonyban van. Ennek a megjelölt és meghatározott irányú országos politikának keretein belül, egy a mi vármegyénket közelebből érdeklő és a részletekbe is belemenő hosszabb időre szóló programot felvázolni, ma szinte lehetetlen, vagy csak illuzórikus tervez-

getés lehetne. A helyzet folyton változik és ilyen körülmények között alkalmazkodni kell a jelenhez.

A mi feladatunk a jelen által megadott helyzet minden lehetőségének a vármegyénk lakosságának javára való legjobb kihasználása.

Mert a nagy cél, amelyik ma minden igaz hívő magyart a Miniszterelnök Ur személye mögött egy táborba kell, hogy tömörítsen, világosan áll és tisztán látható előttünk: Minden magyart megkeresni, minden gyengét fel-emetni, minden erőt megőrizni, minden képességet felfokozni és ezt mind-mind összefogni, hogy majd töretlenül és megdönthetetlenül álljunk együtt mint egy gránitszikla azon a helyen, abban a pillanatban, ahol és amikor majd az új Európának a határait és életkörülményeit véglegesen rendezik.

A jövőnköt illetően feltétlenül optimista vagyok, amit a magam részéről én úgy értelmezek, hogy lélekben mindig felvagyok készülve sokkal komolyabb és lényegesen súlyosabb megrópláltásokra is, mint amilyenek tényleg reánk köszöntenek. Optimista vagyok azért is, mert szent hittem, hogy olyan boldog és olyan biztos lesz a magyar jövő, mint amilyent megpróbáltatásai árán tényleg kiharcol és megérdemel ez a nemzet. Mert Isten megpróbálja azokat, akiket szeret és az Isten velünk van!

Békésvármegyei Iskolán kívüli Népművelési Bizottságának endrődi csoportja

Elnök: Csérnus Mihály.

Alelnök: Harsanyi László főjegyző.

Ügyvezető alelnök: Orbok József igazgató.

Főtítkárok: dr. Csókási Béla és Revész István.

Penzterosz: Linghammer László. Ellenor: Padár Miklós.

Belterületi titkár: dr. Hunya Sándor.

Intéző bizottság: dr. Cseh József, dr. Toth István, dr. Ugrin Nándor, dr. Timár Sándor, Kovács Matyas, Palotai Ferenc, Soymossi Gyula, Terebessy Károly, Vörös Béla, dr. Maác Janosné, Toth Józsefné, Hunya Irma, dr. Borsi Vince, Fehérvari Ferenc, Hunya Lajos, Tóth József és Kappel Károly.

Országos ügyi titkár: Dienes László.

Intéző bizottság: Kiss Sándor, Bánvölgyi Ernő, Peróczai Gergely, Szabó Elek, Lacsny István, Vaszko Mihály.

Körményi titkár: Lesniczky István.

Intéző bizottság: Csabai Béla, Lesniczky Józsefné, Kalmár Ákos, Gábel Irma, Dinya Regina és Polgár János.

Az intéző bizottságok minden hónap utolsó hetében gyűlést tartanak és megállapítják a következő hónap munka rend-

jét. A gyűléseken vagy az ügyvezető alelnök, vagy az általa megbízott főtítkár elnököl.

Kondorosonyai intéző bizottság: Iványi György, Bencze Józsefné, Bencze József, Szabó Viktor, Szabó Ignác, dr. Nyitrai Joaehim és Kalmár László,

Hogy is van hát...

János gazda: Hallod-e hé, Pali öcsém, ha már kezdedben van az ujság, olvas már belüle, hogy is van hát a világ sorja?

Péter sógor: De csak a nagy betűket. Abban van a velő, a többi csak amolyan megszós.

Pali öcsém: (olvas) „Telek Pál gróf miskolczi beszédében a nemzet hivatását, a magyarság feladatait körvonalazta. Feladatomban — mondotta — a nemzetet a maga múltjában megtartani a világ számára”.

János gazda: Állj meg öcsém. Mit akart ezzel mondani Pali bácsi?

Pali: Hát én azt hiszem, hogy az ősapáink szokásait akarja megőriztetni Telek. Szóval ne öltönd kend frakkot, mint a francia, ne huzzon kend bugyogót, mint a némót, az aszszonyok mög ne selyömpöndölt meg selyömharisnyát vögyenek ötszörös pénzért, hanem használják a magyar szőttest és varrottast, mert ez jobb is, állóbb is, olcsóbb is.

József bácsi: Nemcsak a mindennapi életre érti ezt a Miniszterelnök öcsém, hanem a politikára is. Ami jó a némótnak, meg jó az olaszoknak, meg aztán az anglikusoknak, az nem passzol nekünk. Minket más bölcsőben ringattak, nekünk más az életmódunk, más a természetünk. A magyar sosem lesz gépember, de a tulsok szabadság sem való neki, mert akkor mindenki parancsolni akar és senki sem szógál. Hát ez az. De olvasd tovább.

Pali: „Kifelé a legfőbb feladatunk az önálló magyar állam képviselése. A nemzet szolgálata — ide benn — szociális szolgálat. Munka teremtés és munka elosztás. Nemcsak arról van szó, hogy munkát adjunk, hanem arról, hogy az a munka valóban el is végeztessék és jól végeztessék el.”

János gazda: Ez is igaz. Mert ha én fizetek a béresemnek, meg is kívánom, hogy lássa el a jószágot, vagy a kijelölt munkáját. Ha tehát ellenőrzik, hogy az orvos, az ügyvéd, a jegyző a pap és más rendű és rangú pontosan és jól dolgozzon, ebből nem háramlik kár az országra. Meg aztán az sem való, hogy fiatal gazdák itthon uri-

záljanak, a tanyán még félmunka lögyön.

Pali: (olvas) „Az otthonon és családon épül fel a nemzet.”

József bácsi: Az apát ur is ezt prédikálta a múlt vasarnap. Szörnyen igazat mondott. Valóság, hogy ha nem tiszta és népes, de meg munkás a család, akkor nem halad, hanem eladósodik és tönkre megy. Itt még nagyonsok tennivalója van az államnak is. Segítse törvényesen a sok gyermekes magyar családokat, mert ezek adják a munkáskezeket és katonákat, de terhelje meg adóval és ne adjon nagy fizetést azoknak, akik csak maguk akarják felélni vagyonukat, vagy csak egy-két gyerek könnyű boldogulásáért gyűjtenek.

János gazda: Ugy hallám, hogy új örökösödési törvény készül. Minden vagyont három ember örökölnek. Ha van három gyerek, akkor azok, ha nincs, akkor valami állami alapba megy, azt abból segítik a sok gyermekes szegénycsaládokat. Nem is volna rossz gondolat. Vagy gyerek vagy adó.

József bácsi: Először a maga portája előtt söpörjön a kormány is. Ne adjon sok fizetést azoknak, akiknek nincs elég gyerekük. Egy-két ember kevéssel is beérheti. Adjanak azoknak az uri asszonyoknak nagy pótlékot, akik sok magyar gyermeket szülnek és ezek után illő segílyt. Ezekről nem sajnálom. De hogy duskalkodjanak a nagy fizetésben, meg napidijakban olyanok, akik csak a saját hasukra és szórakozásukra prédálják el, azt már nehezményezem.

József bácsi: Tökéletesen jól mondja, Eljön ennek is az ideje, úgy vélem.

Pali (tovább olvas): Az államok közti mai kereskedelmi viszonylatokban — az államnak tudnia kell, hogy mit kell és hol venni, mit lehet és hol eladni. Tervszerűen kell tehát gazdálkodnunk, azaz alkalmazkodni a szomszéd államok kínálatához és keresletéhez.

János gazda: Ez is helyes. Hiába termelünk olyat, amit külföldön nem vesznek meg. Viszont ha olyat termelünk, amire a szomszédoknak ször-

nyen fáj a foguk, több pizt adnak érte, tehát jó árat kapunk. Sokat emlegetik a többtermelést. Kell is, hogy minél több feleslegünk legyen. Amelyik gazda felél mindent, az nem halad. De még sokkal fontosabb az, hogy el is tudjuk adni. Ha tehát az állam belenyúl és a külföldi államokkal olyan szerződéseket köt, hogy fölöslegeinket jó áron el tudjuk adni, ez magától serkenti a gazdát, hogy sokat és jót termeljen.

Pali: (olvas) „Az előző kormány földbirtok javaslata tiz évet irt elő a megoldásra. Ugyanezt a munkát négy év alatt jobb alapon tudom majd megcsinálni. Azt hiszem — mondotta a miniszterelnök, — hogy ez a „topogás” eredményesebb, mint a szokásos szájműveletek. Az elmujt esztendőben százezer holdnál több földet osztottunk ki a kisemberek között.”

Péter gazda: (most érkezett) Vesszük észre. Most száz pengővel olcsóbb a föld, mint egy év előtt. Kevesebb a vevő. Azt mondom, hogy az isten mentsen meg bennünket gazdákat attól, hogy egyszerre darabolják föl a nagybirtokokat. Ugy le esne a föld ára, hogy megint 600 pengőért kótyavetyélhetnék el a kondorosi földeket. Ésszel kell csinálni mindent, nem szájjal. (Helyeslés.)

Pali: (olvas) Elő kell készítenünk a háboru utáni állapotokat, hogy a nemzet gazdaságilag és lelkileg egészséges legyen és hogy a magunk, gyermekeink és unokáink számára jobb életet teremtsünk.”

József gazda: Engedje a jó Isten. Adjon nekik erőt és kitartást hozzá. Erre vár a magyar már jó néhány száz esztendeje. De ehhez erős nép, sok magyar köll.

János gazda: Nem tudom a miskolcziak mivel hálálták Telek Pál biztató és erőt adó beszédét. Talán csak nem „kocsnyát” tálaltak neki jó miskolczi módon?!

József gazda: Azt hiszem, Pali bácsi előbb megnézte az étlapot és azután fogott evéshez. Ugy tett, mint az egyszeri vő, akinek kezébe nyomta új apósa a hozományt és fel akarta segíteni az új menyecske mellé az autóba. Jó-jó, kedves apósom, váriunk egy kicsit, előbb megolvasom a pénzt, hogy megvan-e? — Hát ő is először — Miskolcon lévén — megnézte az étlapot és csak azután fogott a jól megérdemelt ételhez. Vállják egészségére. (Elmennek.)

Felelős szerkesztő:
CSEHNUS MIHÁLY

Felelős kiadó:
WALTHIER GYÖRGY

Nyomatott: Hódúrvary Mihály
PÉTESEK-nyomtatásban
Gyomai

Katolikus akció

Egyházi híradás.

Egyesületi hírek. A nagylaposi Legényegyesület Csabai Béla káplán és Kalmár Ákos tanító vezetése alatt nagy lendülettel kezdte meg működését. Ötven munkásifjú vállalkozott hogy a krisztusi erkölcs és magyar nemzeti szellem ápolására egyesületben tömörülnek. A KALOT új csoportja közművelődési előadás keretében mutatkozott be január 6-án a Népház mozitermében, amikor is Gárdonyi „A bor” című tanulságos darabját mutatta be Kalmár Ákos ügyes vezetése alatt a legényegyesület műkedvelő gárdája. A zsufolásig megtelt terem közönsége lelkes tapsal és éljenzéssel jutalmazta az ügyesen forgoló, talpraesett játékosokat. Dicséretére válik az ifjuságnak, hogy első célkitűzésük: a nagylaposi kápolnában harmónium beszerzésére ajánlották fel az előadás jövedelmét.

A cserkészek sem pihennek. Ők is közművelődési előadásra készülnek. A cserkészek ének-kara is szorgalmasan tanul. Ujabb jelentkezők minden hétfő és csütörtökön este felvétetnek a „cserkész-dalárdába”.

A katolikus egyesületek január vasárnapján tartják évi közgyűlésüket. Január 12-én a Katolikus Népkör (Népház), január 19-én az Öregkerti Szent Imre Munkáskör és a Katolikus Munkáskör, január 26-án az Ugari Katolikus Kör és a Décspáskumi Katolikus Kör, február 2-án a Mirhói Egységes Munkás Otthon tartja évi közgyűlését.

A Katolikus Népkör elnöksége ezúton is értesíti tagjait és barátait, hogy január 22-én este fél 7 órakor — hittestvéri szeretet ápolására — batusvacsorát rendez.

Hitbuzgalmi egyesületek. Január 19-én Szent Ferenc III. rendje, január 26-án d. u. fel 4 órakor az Oltáregyesület, február 1-én este fel 6 órakor a Férfi-Liga, február 2-án d. u. fel 4 órakor a Jezus Szive Szövetség Női csoportja, február 6-án este fél 6 órakor a Leányegyesületek tartja havi gyűléseit, illetve összeüléseit.

Külföldi szentmisék. Január 19-én a varjui Öregkerti kápolnas iskolában, január 26-án a nagylaposi kápolnas és csejti iskolában, február 2-án az Öregkerti Szent Imre kápolnas iskolában, február 9-én az Öregkerti kápolnas és csejti iskolában, február 16-án a nagylaposi kápolnas és a csejti iskolában tartanak szentmiséket.

Készülnek és a napokban beállítjuk a templomi belső altálat. Ujabb adományok: dr. Tüköry József 50 P., Dinya Vilmos és társai 12.70, vitéz Baranyai Istvánné, özv. Dávid Andrásné 10—10, Knapcsék Imre 3, Kalmár Imre 2, Gellai András 6, özv. Varju Istvánné 3, Vaszkó Mátyás, Fekécs Lajos 1-1, többen perselybe 20.25 pengő. Még 200 pengő hiányzik a vállalati összegből, Ujabb adományokat kérünk.

A Katolikus Népszövetség Országos Temetkezési Pénztáregyesülete

az 1940 évben temetési és szülési segélyekre 333.840 pengőt utalt ki. A tagok száma az elmúlt évben 9331 új taggal növekedett. Rendkívüli segélyekre és kulturális célokra 70 pengőt adományozott az egyesület. E számok az egyesület nagyszerű vezetését és értékes közéleti működését igazolják. Endrődön sok száz tagja van az egyesületnek. Igen sokan már temetési és szülési segélyt is kaptak. Családjáról gondoskodik az, aki belép és pontosan teljesíti a méltányosan alacsony havidíj fizetését. Jelentkezni lehet Giricz János egyházi pénztárosnál, aki minden felvilágosítást megad.

Goethe és a házasság.

A németek híres, klasszikus írója nem volt valami tulságosan vallásos ember. Ami azonban a házasság kérdését illeti bizony, a legkomolyabb elveket vallotta. Egyik munkájában a „Wahlverwandtschaften” címűben így ír: A házasságnak felbonthatatlannak kell lennie. Az a törvény, hogy a házasság felbonthatatlan legyen, az egyetemes emberiség számára oly nagy jó, hogy vele szemben egyeseknek baja és szerencsétlensége számba sem jöhet... Az elválásra nem lehet elismerni semmi elégséges alapot sem.

Népmozgalmi adatok

december hóról.

Született:

Ralogh István munkás és Kurilla Terézia leánya: Etelka, Gellai István földműves és Kovács Eszter leánya: Valéria Luca, Kurilla András munkás és Timár Mária leánya: Mária Jolánka, Timár József pécsész és Timár Mária leánya: Erzsébet, Timár Gergely földműves és Szabó Mária Magdolna leánya: Magdolna Etelka, Kórhó Mihály földműves és Timár Mária fia: Imre Mihály, Di-

nya Frigyes földműves és Timár Etelka leánya Ilona, Rajne Lajos zenész és Dógi Mária fia: Jenő, Hornok József munkás és Kurilla Jusztina leánya: Mária Margit, Fekécs Gyula munkás és Kurilla Margit fia: Gyula Imre, Gellai János földműves és Galambos Angella leánya: Margit Irén, Kiszely Lajos kocsis és Gubuznai Anna leánya: Klára, Vaszkó Vendel földműves és Tóth Terézia leánya: Teréz, Varju Imre földműves és Szmola Mária leánya: Mária Terézia, Fülöp Mátyás földműves és Benkó Mária fia: István Mátyás, Fülöp István földműves és Pélyva Ilona fia: István Imre, Kajla Rozália munkásnő fia: Ferenc István, Timár István földműves és Timár Ilona leánya: Margit Erzsébet. Összesen: 18, fiú: 6, leány:

Meghaltak:

Kiss Mátyás 32 éves tüdőgümőkórban, Valuska Viktória 61 éves agyszélhüvésben, Pribóczki Lajos 10 napos veleszületett gyengeségben, Uhrin Viktória 75 éves agyszélhüvésben, Gellai József 9 éves hashártya gyulladás, Hegedűs Mária 38 éves tüdőgümőkórban, Kurilla József 76 éves agyszélhüvésben, Bulla Illés 46 éves tüdőgümőkórban, Tsth Rozália 88 éves szivizom elfajulásban, Almási Veronika 56 éves szervi szivbajban, Kiszely Anna 35 éves tüdőgümőkórban. Összesen: 11, férfi: 5, nő: 6.

Jegyesek:

Timár Imre földműves — Rupcsó Mária, Hornok János földműves — Dinya Etelka, Draho Imre földműves — Vaszkó Mária, Sipos István földműves — Panyicza Neszte, Herbert Károly földműves — Gyuricza Ilona, Kovács Dániel napszámos — Babarik Irén, Kurilla László földműves — Bella Anna. Összesen: 7 pár.

Gazdasági tanfolyam. A magyar királyi Földmívelésügyi Minisztérium az Endrőd községhez tartozó Kondoros-tanyán 2 hónapos téli gazdasági tanfolyamot rendezett, melynek záróvizsgáját f. év január 6-án d. e. 9 órakor tartották a Hangya szövetkezet nagytermében. A vizsgarend minden számát nagy érdeklődéssel és helyesléssel halgatta a nagyszámú közönség. A Magyar Hírszekegy éneklése után következett a Tanfolyamvezető beszámolója. Majd elméleti vizsga volt a tanfolyam minden tantárgyából. Az önképző gazdaköri ülést megnyitotta Timár József. A vitakérdést bevezette Kopcsék László tanf. hallgató. Ezután szavazat következett Timár Vince tanf. hallgató előadásában. Énekszámokat előadott az Önképzőkör da. árdaia. előzőli zárószó után Bartha Erő miniszteri vizsgabiztos szavai biztították továbbá komoly munkára a tanfolyam szorgalmas hallgatóit. A bizonyítványok, kettős ezüstkalás, jelvények, jutalom könyvek kiosztása után a himnusz hangjával ért véget a tanfolyam.

H I R E K

Dr. Homan Bálint vallás- és közoktatási-ügyi minisztert az endrői r. k. iskolák tantestülete az újév alkalmával tiszteletteljes feliratban üdvözölte. Homan miniszter szívesen fogadta a köszöntést és a következő leiratban mondott köszönetet a tanítói kar figyelméért: „Az új esztendő alkalmával az endrői r. k. iskola tantestülete nevében kifejezett jókívánásokat nagyon köszönöm és szívből viszonzom.” Szíves üdvözléssel: Homan.

Kinevezések. Magyarország főméltósága Kormányzója dr. Márai (Matuska) Ágostont, a gyulai m. kir. állami gyermekmenhely gondnokát, — községünk kiváló szülőltjét — m. kir. székτανácsossá nevezte ki. Ugyancsak örömmel közöljük, hogy az új számtanácsos fiát: dr. Márai Györgyöt — dr. Radócsay László igazságügyminiszter — a pénzügyminisztériumban működő védettbirtok felügyelő hatóságánál bírói teendők végzésével biztat meg. — Szádeczky Klára endrői polgári iskolai tanárnőt a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Balatonfüredre helyettesül rendelte ki.

Bucsuzás. Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Igazgatósága a Szeretet-Asztaltársaság, a Tűzharcosok-Egyesülete, valamint több társadalmi egyesület vezetőinek részvételével rendezett bucsu-vacsorán mondott „Isten hozzád” a község két értékes vezetőtagjának: vitéz Baranyai István takarékpénztári igazgató, a helyi tűzharcosok egyesülete társelnökének, valamint Walthier György polgári iskolai igazgatónak, a takarékpénztár felügyelő bizottsága elnökének. A vacsorán Csernus Mihály apát, a takarékpénztár elnöke és Harsányi László főjegyző mondottak szeretettől átitatott, magas szárnyalású beszédet, méltatván a távozók maradandó érdemeit. Az ünnepek meghatott szavakkal köszönték a szíves, igazi barátságtól hevített bucsuzást.

As Öregkerti Hangya-Szövetkezet igazgatósága január 12-én rendezett bucsulakomán köszönt el Dienes Izra tanító, korábbi ügyvezetőjétől, aki a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Erdélybe, Nyárádőre helyezte át. Harsányi László főjegyző, dr. Csókási Béla, Kovács Mátyás igazgató, Dinya Máté szövetkezeti vezető kiscgazda és többen a szülők közül is meleg szavakkal mondottak köszönetet Dienes tanító értékés népnevelői és közéleti méltóságáért. A távozó tanító megindult szívvel ígerte meg, hogy szívettel gondolkod vissza az endrői tanyák derék magyar népére.

HIRDESSZENY 4 00 0
LAPUNKBAN

A mezőgazdasági idénymunkások legkisebb munkabére

A Békásvármegyei Munkabérmegállapító Bizottság az idénymunkásokra (sommások hónaposok) vonatkozó legkisebb munkabéreket is megállapította. Ezek a következők:

A mezőgazdasági munkaidény alatt szerződött idénymunkások (sommások, hónaposok) részére legkisebb munkabér havonként a vármegye egész területén

a) élelmezés mellett

1. nyári hathónapos munkás (májustól októberig) havonta I. osztályú munkás 210 kg. búza és 10 P. készpénz, II. osztályú munkás 180 kg. búza és 8 P. készpénz, III. o. munkás 140 kg. búza és 6 pengő készpénz,

b) élelmezés nélkül: I. o. munkás 310 kg. búza és 18 P. készpénz, II. o. munkás 250 kg. búza és 16 P. készpénz, III. o. munkás 190 kg. búza és 14 P. készpénz.

2. Tavaszi kéthónapos munkások (május—június) havonta

a) élelmezés mellett: I. o. munkás 220 kg. búza és 10 P. készpénz, II. o. munkás 190 kg. búza és 8 P. készpénz, III. o. munkás 150 kg. búza és 6 P. készpénz,

b) élelmezés nélkül: I. o. munkás 320 kg. búza és 18 P. készpénz, II. o. munkás 260 kg. búza és 16 P. készpénz, III. o. munkás 200 kg. búza és 14 P. készp.

3. Téli hónapos munkás (októbertől—áprilisig) havonta

a) élelmezés mellett: I. o. munkás 200 kg. búza és 8 P. kész-

A gazdasági cselédek

1. Közöséges gazdasági cseléd (béres, kocsis) a) 18 q gabona (ebből legalább 14 q kenyérgabona)

b) 2 métermázsa szemestengeri

c) 1800 négyszögöl földjárandóság megszántva, amelyből a tengeri-föld 1200 négyszögölnél kevesebb nem lehet.

d) egy tehéntartás és borjunak tartása elválasztásig, női cseléd részére. Nőien cseléd részére napi egy liter tej. Ha a nőien cseléd családfenntartó, részére tehéntartás jár,

e) egy anyasertés és egyévi szaporulatának legelőn tartása,

f) baromfitartás, 6 drb. tyukra, szaporulatával és egy kakasra vonatkozóan legelőn, vagy ház körül,

g) tüzelőjárandóság: legalább 18 mázsa darabosszón, vagy legalább 6 ürméter keményhasábfá, vagy 8 ürméter kemény 5-9 cm. átmérőjű dorongfa, vagy legalább 12 ürméter kemény 2-5 cm. átmérőjű botfa, vagy legalább 200 kéve rőzse, vagy ezek valamelyikének megfelelő értékű más tüzelőanyag,

h) 40 kg. szalonna,

i) 24 hg. só,

j) 60 P. készpénz,

k) lakás az 1907. XLV. t.c. és

pénz, II. o. munkás 160 kg. búza és 6 P. készpénz, III. o. munkás 120 kg. búza és 4 P. készp.

b) élelmezés nélkül: I. o. munkás 300 kg. búza és 15 P. készpénz, II. o. munkás 240 kg. búza és 12 P. készpénz, III. o. munkás 180 kg. búza és 8 P. készp.

c) élelmezés havonta és fejenként 30 kg. liszt, 5 kg. szalonna, 3 kg. hús, 15 kg. burgonya, 4 liter főzelék, 2 kg. só, 1 liter ecet, 2 pengő fűszerpénz.

d) A nyári hathónapos munkásnak, amennyiben idejét szorgalmas munkával kitölti, jutalomként 1 q búzára van igénye.

e) Az a hónapos munkás, aki állatok mellé van beosztva, havonta 6 pengő állatápolási díjra tartja igényt.

f) Ha a hónapos munkás munkaszüneti (törvényes) napon foglalkoztatva van, a munkaszüneti napra az abban a hónapban megállapított és osztályának megfelelő 25 százalékkal felemelt napszámberben részesítendő.

Annak a hónapos munkásnak, aki állatápolással van megbízva a munkaszüneti napon végzett takarmányelőkészítési és takarmányozási és állatápolási munkáiért külön napszámberre igényt nem tarthat,

g) ha a hónapos munkás ideje kitélik, terményjárandóságának a munkás házához való szállításáról a munkaadó tartozik gondoskodni, illetőleg a terményjárandóságot a hónapos munkás községében lévő Futura útján mérheti ki.

legkisebb munkabére

annak alapján kiadott szabályrendelet rendelkezései szerint,

1) egy kocsi szalma,

2. Ha az éves gazdasági cseléd különleges beosztásban, vagy szakszerűséget igénylő munkakörben van foglalkoztatva, mint például gazda, magtáros, felügyelő, főgépész, gépkezelő, kovács, bognármester stb. részükre arányosan magasabb legkisebb munkabér jár.

a) A tehéntartást a munkaadó naponként kiszolgáltatandó tejjárandósággal megválthatja. A tejjárandóság címén családonként napi 1 liter tej, mint alapjárandóság, ezenfelül a második gyermektől kezdve gyermekenként és naponként fél-fél liter tej a gyermek 12-ik életévének betöltéséig.

d) Ha gazdasági cseléd a törvényes munkaszüneti napon az állatápolási, takarmányelőkészítési és takarmányozási munkákon felül más munkát is köteles végezni, erre a napra az abban a hónapban megállapított felemelt napszámberre van igénye.

f) Az egész-béres gazdasági cselédekre vonatkozó és a fentiekben megállapított legkisebb évi bér 1941. április 1-ével lép hatályba.

Bennkosztos éves cseléd legkisebb munkabére

a) évi 360 P és teljes ellátás.

b) amennyiben a bennkosztos cseléd természetben kiszolgáltatandó járandóságot kap — ide nem értve a teljes ellátás — ennek a természetbeni járandóságnak egyenértéke a készpénzfizetésből levonásba hozható. Az átszámítás egyenértékének megállapítására a helyi rögzített árak, ennek hiányában a helyben szokásos árak az irányadók.

e) Amennyiben a cseléd törvényes munkaszüneti napon az állatápolási és takarmányozási munkálatokon kívül más munkát is tartozik végezni, erre a napra a cseléd osztályának megfelelő felemelt napszámber fizetendő.

A tengeri részes munkások legkisebb munkabére

A tengeri részesmunkájával járó legkisebb munkabér a vármegye egész területén a termés egyharmada. A részelés a szárra és a köztesterményekre is kiterjed.

a) A munkaadó a földet jó termőerőben és vetésre (ültetésre) megfelelően előkészítve köteles átadni és vetőmagot is tartozik szolgáltatni. Amennyiben a vetőmagot a részesművelő adja, annak értékét (árát) a munkaadó gazda a helyben szokásos áron megtéríteni köteles. Ha rögzített ár van, a megtérítésnél ez az irányadó.

b) A részesművelő a következő munkát tartozik teljesíteni: Vetést, négyszeri kapálást, egytelést, tengeri letörését száron lefosztva, a letört tengeri válogatását, behordását, göréba rakását, szárvagást, kötözést és kupba rakást.

c) Amennyiben a munkaadó a köztestermény vetőmagját nem adja, a köztestermény teljes egészében a részesművelőt illeti.

d) A 100 kat. holdon aluli munkaadók részesművelő a rájuk eső szárrészt kötelesek a munkaadónas eladni. A 100 holdon felüli munkaadó a részesművelő szárrészt csak az esetben válthatja meg, ha arra a részesművelőnek saját állatai részére szüksége nincs. Az eladási, illetőleg megváltási ár a helyben szokásos kévenkénti ár.

e) Amennyiben a munkaadó a részesművelésre kiadott tengeri föld megmunkálásához lókapával hozzájárul, egy teljes lókapamunkáért a részesművelő kat. holdanként 3 napi különmunkát tartozik a munkaadó részére teljesíteni. Ha a lókapához az emberi erőt a részesművelő adja, az esetben a külön teljesítendő munka kat. holdanként 2 nap. A munkaadó a részesművelő által teljesítendő különmunkát abban az idényben veheti igénybe, amely idényben a lókapával végzett munka történt.

f) Amennyiben a részesművelő a különmunkanapot a munkaadó részére nem teljesíti, a munkaadónak joga van a tavaszi munkálatok idejére megállapított napszámber alapulvételével a részes-

művelő terményjárandóságából annyi napszámbernek megfelelő értékű terményt visszatartani, ahány külön munkanapot a részesművelő nem teljesített.

g) A részesművelő terményjárandóságát, ugyanugy a meg nem váltott szárrészt a munkaadó gazda hazaszállítani, vagy a fuvarát megváltani köteles. A köztestermények hazaszállítását a munkaadó csak az esetben köteles teljesíteni, ha az is részelés alá esett.

h) A részesművelő a kötelességévé tett munkákat a munkaadó által megkívánt időben és módon tartozik teljesíteni, a munkaadó pedig köteles gondoskodni arról, hogy a negyedik kapálás is az aratási idő beállta előtt befejeződjék.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár ügyvezető főkönyvelője: Kappel Károly felhívja a járás gazdaköztségét, hogy a takarékpénztár a jövőben is a legnagyobb jóindulattal siet segítségére a hozzáforduló gazdának, s míg a bankbetétek után a legmagasabb kamatlábat fizeti, ugyanakkor a legméltányosabb elbánást tanúsítja azon ügyfeleivel, akik kölcsönfolyósításért fordulnak az intézethez. A takarékpénztár, mint a Futura endrődi főbizományosa mindenféle gabonát a legmagasabb hivatalos áron vásárol.

A KALOT endrődi csoportja évek óta lelkes kultur- és egyesületi munkát végez az endrődi ifjúság megszervezése, valláserkölcsei és hazafias szeliemben való irányítása érdekében. Endrőd komoly ifjúsága szép számban sorakozott a Legényegylet tiszta zászlaja alá, úgyhogy az egyesület helyisége kicsinynek bizonyul. A vezetőség tavasz folyamán bővíteni kívánja a Legényegylet helyiségét, s ezért saját megtakarított iökéjén kívül a M. Kir. Földművelésügyi Miniszter Urhoz folyamodott építési segélyért. Örömmel közöljük, hogy gróf Teleky Mihály miniszter — az illetékes ügyosztály megértő javaslata alapján — 2000 pengő építési segélyt adományozott a Legényegyleti székház bővítési céljaira. Az építés a kora tavaszi hónapokban megkezdődik.

Halálozás. Dévaványa községet és az ottani róm. kat. egyházközséget súlyos csapás érte. A község egyik legkiválóbb egyénisége, a dévaványai katolikusok hirneves lelkipásztora tért meg egy heti betegeskedés után Te-remtőjéhez. Közel háromezer ember kísérete utolsó útjára a kiváló képességekkel megáldott, népszerű lelkipásztort. A temetési szertartást és bucsubeszédet a kerület főesperese: Hegyassy Béla apát végezte a kerület pap-ságának segédletével. Az endrődi hívek őszinte részvétellel gondolnak Krisztus búzgó papjára, aki számos alkalommal eljött köznök meleg baráti szívével és tudatos katolikus együttérzésével. Jézus jutalmazza!